

Pälvisilja

Aiheuttaja:

Trichophyton Verrucosum -sieni.

Esiintyvyys:

Tavallisimmin naudoilla, mutta voi esiintyä myös muilla koti- ja lemmikkieläimillä. Esiintyy eri puolilla maailmaa. Todetaan Suomessa vuosittain n. 20-30 uudella tilalla, Ruotsissa selvästi yleisempi. Norjassa saatu vastustustoimien ansiosta huomattavasti vähenemään (viranomaisen toimesta vastustettava tauti; tartuntatiloille rajoittavat määräykset).

Pälvisilja tarttuu myös eläimestä ihmiseen ja päinvastoin (zoonoosi).

Leviäminen:

Kosketustartuntana suoraan eläimestä toiseen, mutta voi levitä myös eläinten lähiympäristön, eri työvälineiden, kuljetusköysien, vaatteiden jne. välityksellä. Sisällä eläintiloissa voi levitä jopa ilmvirtausten kuljettaman pölyn mukana.

Suurin leviämiskäsi tilalta toiselle on eläinkaupan kautta; erityisesti nuoret mutta myös vanhat, aiemmin infektoitumattomat eläimet ovat herkkiä.

Sienen itiöt säilyvät navettaympäristössä useita vuosia; alle +10 °C lämpötilassa ja kuivissa olosuhteissa, kuten rakenteisiin kertyneessä pölyssä jopa 10 vuotta.

Nauta voi levittää tautia vielä puolen vuodenkin jälkeen oireiden häviämistä. Täysin terveen näköinen ja jopa pälvisiljaa vastaan rokotettu eläin voi kuljettaa itiöitä karvapeitteessään.

Pälvisiljatartunnan saaneella tilalla tauti saattaa puhjeta uudelleen nuorissa eläimissä pitkänkin ajan kuluttua kliinisten oireiden häviämistä.

Itämisaika:

Vähintään kolme viikkoa.

Oireet:

Pälvisilja näkyy iholla pyöreinä, reunoiltaan leviävinä, karvattomina läiskinä. Aluksi iho on punertava, mutta muuttuu vähitellen harmaaksi ja panssarimaiseksi. Tavallisesti läiskä esiintyy pään ja kaulan alueella, mutta niitä voi olla myös muualla eläimen iholla.

Tyypillisimmät oireet näkyvät vasikoissa, lehmillä tauti voi esiintyä pelkkinä punertavina karvattomina alueina.

Oireet kestävät n. 2-6 kuukautta.

Pälvisilja ei aiheuta naudoilla kutinaa, mutta ihovaurioihin pesiytyy helposti bakteereja, joiden aiheuttamat jälkitaudit saattavat aiheuttaa voimakastakin kutinaa.

Ennaltaehkäisy:

Uusia eläimiä ostettaessa on syytä varmistaa lähtötilan pälvilsavapaus.

Tarvittaessa tulee ostoeläimet rokottaa ennen tilalle tuontia sekä siirtää karanteeniin ja pestä pälvilsaan tehoavalla aineella ennen yhdistämistä muiden eläinten kanssa.

Eläinnäyttelyissä ja huutokaupoissa tulee aina käyttää omia päitsiä ja hoitovälineitä.

Mikäli välitysvasikoissa havaitaan pälvilsaa, tulee siitä aina ilmoittaa teurastamon eläinvälitykseen.

Tuotantotilojen puhtaanapito, kohtuullinen eläintiheys, lihanautakasvattamoissa osastojako, osastojen kertatäyttö sekä pesu ja desinfiointi aina erien välillä vähentävät pälvilsan leviämistä ja eläinten sairastumisriskiä.

Pälvilsamuutoksia on useimmiten naudun pään alueella ja myös kaulalla, kuten kuvassa.

PÄLVISILSASANEERAUS

1. Lypsykarjat ja emolehmätilat:

Kaikki samassa tuotantoyksikössä olevat nautaeläimet rokotetaan kahdesti pälvilsaan tehoavalla rokotteella 10-14 päivän välein. Tämän jälkeen rokotetaan tilalla syntyvät vasikat mahdollisimman pian syntymän jälkeen ja uudelleen 10-14 päivän kuluttua. Mikäli lehmä rokotetaan viimeisen tiineyskuukauden aikana, se tulee rokottaa uudelleensamanaikaisesti vasikkansa kanssa. Rokotusohjelmaa jatketaan vähintään 3 vuoden ajan, vaikka karjassa ei todettaisikaan pälvilsaan viittaavia kliinisiä oireita. Eläimille kehittyy immuniteetti pälvilsatartuntaa vastaan 3-4 viikon kuluttua toisesta rokotuskerrasta.

Eläimet, joissa on pälvilsatartuntaan viittaavia kliinisiä oireita, rokotetaan samanaikaisesti muiden eläinten kanssa, sillä rokotusten on todettu vähentävän sairastuneiden eläinten ympäristönsä erittämää itiömäärää. Kyseiset eläimet eristetään mahdollisuuksien mukaan muusta karjasta ja niiden hoitoon varataan omat työvälit, sillä ko. eläimet toimivat jatkuvana tartuntalähteenä. Pälvisilsaan sairastuneet eläimet käsitellään sieniin ja niiden itiöihin tehoavalla desinfiointiaineella (esim. Imaverol, 1 % Virkon S tai Virex) neljä kertaa 4 - 7 päivän välein, mikäli se sääolot ja ympäristön lämpötila huomioiden on mahdollista. Ympäristö sekä eläinten hoidossa käytettävät, eläimiin kosketuksissa olevat työvälit käsitellään sieniin ja niiden itiöihin tehoavalla desinfiointiaineella (1 % Virkon S tai Virex).

Tuotantoyksikkö, jossa on pälvilsaan sairastuneita eläimiä, tyhjenetään mahdollisuuksien mukaan lämpimänä vuodenaikana eläimistä, pestään ja käsitellään sieniin ja niiden itiöihin tehoavalla desinfiointiaineella (1 % Virkon S tai Virex). Kaikki irtoava lika ja roska tulee poistaa, sillä pälvilsaitiöiden on todettu säilyvän jopa vuosia mm. kuivikkeissa ja navettarakenteisiin kertyneessä pölyssä.

Eloeläinten myynti ja osallistuminen näyttelyyn tms:

ETT:n suosituksena on, että pälvilsatartunnan saanut tila myy vasikoita teurastamon eläinvälitykseen vasta sitten, kun pälvilsasaneerauksen aloitusrokotusten toisesta rokotuskerrasta on kulunut vähintään kuusi kuukautta ja viimeisten kliinisten pälvilsatartuntaan viittaavien oireiden katoamisesta vähintään kolme kuukautta. Edellytyksenä pitoeläinten myynnille ja eläinnäyttelyihin osallistumiselle on, että viimeisten kliiniseen pälvilsatartuntaan viittaavien oireiden katoamisesta on kulunut vähintään kolme vuotta. Tämän lisäksi tulee muiden pälvilsasaneeraukseen liittyvien toimenpiteiden olla toteutettu. Saneerausta hoitava eläinlääkäri laatii kirjallisen saneeraussuunnitelman, johon on merkitty eläinten rokotus- sekä muut eläinten ja ympäristön käsittelypäivät. Eläinlääkäri seuraa eläinten terveydentilaa saneerauksen aikana ja dokumentoi toteutetut toimenpiteet.

2. Lihanautatilat:

Kaikki tilalle tulevat vasikat rokotetaan mahdollisimman pian tilalle tulon jälkeen kahdesti 10-14 päivän välein.

Tämä voidaan parhaiten toteuttaa kertatäytyksessä vastaanotto-osastossa ja ostoeläimet voidaan siirtää vanhempien eläinten puolelle aikaisintaan 3-4 viikon kuluttua toisesta rokotuksesta. Rokotusohjelmaa jatketaan vähintään yhden kasvatuskierron ajan eli kunnes kaikki kasvattamossa olevat eläimet ja vähintään yksi teuraaksi myyty erä on rokotettu. Kliinisesti sairastuneet eläimet rokotetaan sekä eristetään mahdollisuuksien mukaan muista kasvattamossa olevista eläimistä esimerkiksi umpinaisilla väliaidoilla. Kliinisesti sairaiden eläinten käsittely neljä kertaa 4-7 päivän välein pälvilsaan tehoavalla desinfiointiaineella (esim. Imaverol, 1 % Virkon S tai Virex) on suositeltavaa, mikäli se sääolot ja ympäristön lämpötila huomioiden on mahdollista. Samoin suositellaan ko. eläinten lähiympäristön käsittelyä sieniin ja niiden itiöihin tehoavalla desinfiointiaineella (1 % Virkon S tai Virex). Mikäli kasvattamo voidaan lämpimänä vuodenaikana tyhjentää eläimistä, puhdistetaan se perusteellisesti sekä käsitellään pälvilsaan tehoavalla desinfiointiaineella (1 % Virkon S tai Virex).